

выражения, включающие числа «*je vous le donne en trois, en quatre, en dix, en cent....*». Современные юмористы и карикатуристы используют это выражение как «*je vous le donne en mille Emilie*» в знак уважения к Колюшу и Сан-Антонио.

Таким образом, приходим к **выводу**, что фразеологизмы с антропонимическими компонентами имеют в своем составе различные имена собственные, которые отражают историю народа и религиозные верования французов, взгляды, привычки, народные обычаи. Некоторые антропонимы носят интернациональный характер, например, библейские имена. Среди рассмотренных представлены фразеологизмы индивидуального и народного творчества. Для понимания фразеологизма с антропонимическим компонентом, несомненно, необходима дополнительная информация. Некоторые компоненты, например *Melchisedech, père Francois*, превратились в историзмы, и поэтому нуждаются в исторических комментариях. Национально-культурную коннотацию имеют устойчивые обороты *bénédiction de Saint-Roch, Grand Jacquot, Jean Guêtre* и др.

Перспективным направлением дальнейших исследований считаем анализ устойчивых оборотов с топонимическим компонентом.

Литература

- Ашукин Н. С., Ашукина М. Г. Крылатые слова / Н. С. Ашукин, М. Г. Ашукина. – М. : ГИХЛ, 1955. – 666 с.
 Дельнов А. А. Франция. Большой исторический путеводитель / А. А. Дельнов. – М. : Эксмо, Алгоритм, 2008. – 864 с.
 Французско-русский фразеологический словарь [ФРФС] : под ред. Рецкера Я. И. – М. : Гос. изд-во иностранных и национальных словарей, 1963. – 1112 с.
 Dictionnaire des expressions et locutions par Alain Rei et Sophie Chantreau. – Paris : Robert, 1998. – 888 p.
 Expressio. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.expressio.fr/expressions/il-est-fin-comme-gribouille-qui-se-jette-dans-l-eau-par-crainte-de-la-pluie.php> [Expressio]
 Larousse. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/polichinelle/62153#SZ4ZHxGqEkibtGi4.99> [Larousse]
 Trésor de la langue française informatisé. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа до словника : <http://atilf.atilf.fr>. [TLF]

(Матеріал надійшов до редакції 16.09.17)

УДК: 811.111'367.335'42

ПОНІКАРЬОВА А. Ю.

(Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна)

ФОН І ФІГУРА В П'ЯТИКОМПОНЕНТНИХ СКЛАДНОПІДРЯДНИХ РЕЧЕННЯХ ІЗ ВКРАПЛЕННЯМ СУРЯДНОСТІ (НА МАТЕРІАЛІ ПУБЛІЧНИХ ПРОМОВ В. ОБАМИ І Д. КЕМЕРОНА)

Стаття присвячена встановленню закономірностей зміни фону і фігури в п'ятикомпонентних складнопідрядних реченнях із вкрапленням сурядності у публічних промовах Б. Обама та Д. Кемерона. Виявлено базові структурно-семантичні типи синтаксичного аранжування таких складних речень. Встановлено конфігурації взаємодії базових структурно-семантичних типів аранжування таких речень. Описано когнітивні операції управління увагою, що лежать в основі різних конфігурацій.
 Ключові слова: підрядність, сурядність, фігура, фон, увага.

Поникарева А. Ю. Фон и фигура в пятикомпонентных сложноподчиненных предложениях с вкраплением сочинения. Статья посвящена установлению закономерностей смены фона и фигуры в пятикомпонентных сложноподчиненных предложениях с вкраплением сочинения в публичных речах Б. Обама и Д. Кемерона. Выявлены базовые структурно-семантические типы синтаксической аранжировки таких сложных предложений. Установлены конфигурации взаимодействия базовых структурно-семантических типов аранжировки таких предложений. Описаны когнитивные операции управления вниманием, лежащие в основе разных конфигураций.
 Ключевые слова: внимание, подчинение, сочинение, фигура фон.

Ponikaryova A. Y. Ground and Figure in Five-component Hypotaxis Syntactic Structures with Inclusion of Parataxis. The article introduces theoretical and methodological basis and methodical tools of the cognitive-discursive analysis of complex syntactic constructions used in public speeches of B. Obama and D. Cameron. It applies instruments of attention cognitive construal operations analysis to discover the patterns of the ground-figure change in five-component hypotaxis syntactic structures with inclusion of parataxis. The research results in identifying three types of semantic relations involved in constructing five-component hypotaxis syntactic structures with inclusion of parataxis in public speeches of B. Obama and D. Cameron: structural-semantic incorporation, semantic incorporation and chain attachment. These types of syntactic relations are explained in terms of cognitive construal operations of attention.

Semantic incorporation represents a nonlinear type of hypotaxis relations where the subordinate predication serves as the ground setting the time, cause / precondition or epistemic framework of the event, expressed by the main predication functioning as the

figure. Structural-semantic incorporation is a linear type of hypotaxis relations where preceding predication in the syntagmatic chain contains information serving as the ground for the interpretation of the subsequent predication, functioning as the figure. Chain attachment is a linear type of parataxis relations where, similar to structural-semantic incorporation, preceding predication contains information serving as the ground for the interpretation of the subsequent predication, functioning as the figure.

In a sentence built by structural-semantic incorporation and chain attachment the focus of attention is moved progressively in a syntagmatic chain due to linear type of ground-figure change characteristic of the types of syntactic arrangement engaged. In a sentence involving semantic incorporation the focus of attention is determined by the position in the syntagmatic chain of the main clause, introduced by semantic incorporation, so the focus of attention can move progressively and regressively. Structural-semantic incorporation just complicates the structure of the clauses in a complex sentence while chain attachment increases the number of the same type of clauses.

Keywords: attention, figure, ground, hypotaxis, parataxis.

Мета статті полягає у встановленні закономірностей зміни фону і фігури в п'ятикомпонентних складнопідрядних реченнях із вкрапленням сурядності в публічних промовах Б. Обама та Д. Кемерона. **Завдання** включають: (1) виявлення базових структурно-семантичних типів синтаксичного аранжування складних речень в публічних промовах Б. Обама і Д. Кемерона; (2) встановлення конфігурацій базових структурно-семантичних типів в п'ятикомпонентних складнопідрядних реченнях із вкрапленням сурядності; (3) розкриття когнітивних операцій управління увагою, що лежать в основі різних типів структурно-семантичного аранжування аналізованих структур.

Об'єктом дослідження є конфігурації базових структурно-семантичних типів в п'ятикомпонентних складнопідрядних реченнях із вкрапленням сурядності в публічних промовах Б. Обама і Д. Кемерона, а **предметом** – когнітивні операції управління увагою аудиторії, що забезпечуються цими конфігураціями.

Матеріалом дослідження служать 350 п'ятикомпонентних складнопідрядних речень із вкрапленням сурядності, виокремлених із транскриптів публічних промов Барака Обама і Девіда Кемерона в період 2010-2015 рр.

П'ятикомпонентні складнопідрядні речення із вкрапленням сурядності в публічних промовах Б. Обама і Д. Кемерона будуються на основі різних конфігурацій трьох базових структурно-семантичних типів синтаксичного зв'язку: структурно-сислового інкорпорування, сислового інкорпорування та ланцюжкового приєднування [Мартинюк, Поникарева 2013]. Структурно-сислове й сислове інкорпорування є зв'язками підрядності.

При **структурно-сисловому інкорпоруванні** клауза, яка йде першою в синтагматичному ланцюжку (як правило, головна), демонструє як структурну, так і сислову незавершеність, що усувається наступною (підрядною) клаузою; має місце фіксована позиція клауз. Такий зв'язок є характерним для складнопідрядних речень з підрядними клаузами у функціях: предикативу (*That's what helps set us apart as a nation* [Obama 2]), додатку (*Again I believe we should reject this argument* [Cameron 1]), означення (*We have even tolerated these segregated communities behaving in ways that run counter to our values* [Cameron 2]). До цього типу відносяться і складнопідрядні речення з підрядними клаузами у функції підмета (*What comes of this moment is up to us* [Obama 2]), проте в таких реченнях головна клауза слідує за підрядною.

При **сисловому інкорпоруванні** позиції головної та підрядної клауз в синтагматичному ланцюжку не фіксовані; вони зберігають відносну структурну повноцінність, хоча підрядній клаузі властива сислова незавершеність, що усувається головною клаузою. Сислове інкорпорування лежить в основі складнопідрядних речень з підрядними клаузами у функції обставин: часу (*When I took office, our projected deficit was more than \$1 trillion* [Obama 1]); умови (*If the United Nations Charter is to have any value in the 21st century we must now join together to support a rapid political transition* [Cameron 5]), причини (*And it will be harder because we will argue about everything* [Obama 2]), допустовості (*Whether they are violent in their means or not, we must make it impossible for the extremists to succeed* [Cameron 2]).

Ланцюжкове приєднування є зв'язком сурядності: предикації структурно автономні; порядок слідування предикацій фіксований. Термін «приєднування», відображає відносну структурну автономність предикацій, що об'єднуються в складні речення, на контрасті з

терміном «інкорпорування», що акцентує структурну та/або смислову взаємозалежність таких предикацій. У логіко-смисловому відношенні ланцюжкове приєднування базується на зв'язках: 1) сурядності: сполучних (*This will put advanced technologies in the hands of our troops and it will mean more jobs for workers in both our countries* [Obama 1]) і протиставних (*We increased spending dramatically for two wars and an expensive prescription drug program – but we didn't pay for any of this new spending* [Obama 3]); 2) підрядності: причини (*There will be tough fighting ahead, and the Afghan government will need to deliver better governance* [Obama 2]), часу (*Thirty-seven days later, Plan B succeeded, and the miners were rescue* [Obama 2]) й допустовості (*All three agreements asked for shared responsibility and shared sacrifice, but they largely protected the middle class, our commitments to seniors, and key investments in our future* [Obama 4]).

Когнітивний аналіз складного синтаксису Д. Кемерона і Б. Обама здійснюємо в термінах когнітивних операцій управління увагою [Langacker 1987; Talmy 1977, 1982, 2000]. У когнітивній психології та лінгвістиці увага розглядається як складний психологічний феномен, який моделюється в термінах активації концептуальних структур нейронної сітки, що репрезентує гіпотетичну модель мозку [Croft, Cruse 2004, с. 134]. За визначенням У. Чейфа, увага є фокусом свідомості (the focus of consciousness), об'єктом вибору [Chafe 1994, с. 26-30]. Крім того, У. Чейф використовує термін «сфера уваги» (scope of attention) у значенні «периферія свідомості, що забезпечує доступ до певної інформації» [Chafe 1994, с. 29].

Уважаємо, що терміни «фокус» і «сфера» уваги корелюють з термінами «фігура» і «фон», які були запозичені з когнітивної психології Л. Талмі для пояснення просторових відношень між об'єктами референції. Л. Талмі виділяє такі градуальні ознаки фону, як більш знайоме місце розташування, більший розмір, стаціонарність, складніша структурна організація, приналежність до заднього плану, більш рання поява на місці події / у пам'яті. Фігура ж характеризується менш знайомим місцем розташування, меншим розміром, більшою мобільністю, структурною простотою, «випуклістю» (приналежністю до переднього плану), пізнішою появою на місці події / у пам'яті [Talmy 2000, с. 315-16].

З усіх перерахованих характеристик для аналізу складного синтаксису найбільш релевантним видається зіставлення таких ознак фону і фігури як більш рання – пізніша поява об'єкта на місці події / у пам'яті. Наявність цих ознак дозволяє співвіднести фон із темою (рання поява об'єкта на місці події / у пам'яті – вже відома інформація), а фігуру – з ремою (пізніша поява об'єкта на місці події / у пам'яті – нова інформація, що виникає у процесі розгортання синтагматичного ланцюжка мовлення).

Саме за таким принципом Л. Талмі пояснює асиметрію взаємовідносин між подіями, що описуються головною й підрядною клаузами складнопідрядних речень обставини часу типу *I read while she sewed*: дія, що відображується пропозиційним змістом підрядної клаузи, співвідносна з фоном (причиною або передумовою) по відношенню до дії, що відображується пропозиційним змістом головної клаузи, співвідносною з фігурою [Talmy 1972, 1977, 1982, 2000].

Результати аналізу комунікативного потенціалу виділених структурно-семантичних типів складних речень в термінах когнітивних операцій управління увагою (сфера уваги / фон і фокус уваги / фігура) показують, що структурно-семантичний тип зв'язків між предикаціями складних речень визначає лінійність / нелінійність схеми розподілу уваги.

Смислове інкорпорування задає нелінійну схему зміни фону і фігури (фокусу уваги). Нелінійна схема порушує автоматизованість сприйняття мовлення, зосереджуючи увагу на каузальних залежностях пропозицій предикацій складних речень.

Структурно-смислове і ланцюжкове приєднування сурядності забезпечують лінійну схему зміни фону і фігури (фокусу уваги). Лінійна схема відповідає природній лінійній динаміці розгортання синтагматичного ланцюжка мовлення й відтак сприяє його ритмізації і автоматизує сприйняття.

У результаті взаємодії структурно-сміслового інкорпорування і ланцюжкового приєднання утворюється така конфігурація предикацій: $[M=G (PR)=F/G [S=F/G] (M (PR)) =F/G [S=F/G] (M (PR)) =F/G [[S=F/G] \text{ and } [S=F]]]$ (тут і далі: M – головна клауза (main clause); S – підрядна клауза (subordinate clause) PR точка референції (point of reference), тобто ініціальний фокус уваги, що відкриває доступ до сутностей, які перебувають в рамках сфери уваги (за Р. Ленекером [Langacker 1999, ch. 6]), співвідносна із членом попередньої клаузи, від якого структурно і семантично залежить підрядна клауза означення; G – фон (ground); F – фігура (figure)). Наприклад: *The Arab Spring has also brought progress in Egypt where the democratically elected President has asserted civilian control over the military, in Yemen and Tunisia where elections have also brought new governments to power and in Morocco where there's a new constitution – and a Prime Minister appointed on the basis of a popular vote for the first time* [Cameron 4].

У цьому випадку речення будується із розривом головної клаузи двома означальними підрядними, які мають із головною дві спільні точки референції, вербалізовані мовними виразами *Egypt / Yemen and Tunisia*. Третя точка референції *Morocco* є спільною для головної клаузи і двох клауз означення, об'єднаних ланцюжковим приєднанням. Рух фокусу уваги має прогресивний характер, оскільки при структурно-смісловому інкорпоруванні і ланцюжковому приєднанні діє лінійна схема зміни фону і фігури: фон закріплений за першою предикацією в синтагматичному ланцюжку, а фігура – за наступною предикацією, що містить новішу інформацію.

У результаті взаємодії смислового інкорпорування і ланцюжкового приєднання утворюється така конфігурація предикацій: $[[[M=F] S=F/G], [S=F/G], [S=F/G] \text{ or } [S=F/G]]$.

Наприклад: *And we should never forget that – whether it's on the beaches of Normandy, whether it's in Korea, whether in Iraq, or whether now in Afghanistan* [Cameron 1].

Пропозиційний зміст головної клаузи є фігурою по відношенню до пропозиційного змісту чотирьох клауз допустовості, об'єднаних ланцюжковим приєднанням. Відповідно, спостерігається одночасно регресивний і прогресивний рух фігури, оскільки при смісловому інкорпоруванні фон для закріплення за підрядною клаузою, незалежно від її місця в синтагматичному ланцюжку, а фігура – за головною клаузою. Відтак, слухачі утримують у свідомості пропозиційний зміст головної клаузи до кінця звучання речення, у той час як фокус уваги між клаузами допустовості з'єднаними сурядним зв'язком, поступово переміщується в кінець речення.

Продуктом взаємодії структурно-сміслового, смислового інкорпорування і ланцюжкового приєднання є такі конфігурації:

1. $[M=G1 [S=F1/G1], [S=F1/G1] \text{ and } [S=F1/G1: [[M=F2] S=G2]]]$.

Наприклад: *They're asking if they can find a good job, if they are going to get a paycheck next month, and if there will be work for their children when they grow up* [Cameron 3].

Головна клауза вводить у речення три клаузи додатку. Третя клауза додатку зв'язана логіко-смісловими відношеннями з фінальною предикацією, що виконує функцію підрядної часу і утворює із клаузою додатку нерозривний блок. Відповідно, на початку синтагматичного ланцюжка має місце прогресивне, а в кінці – регресивний рух фокусу уваги (між двома предикаціями блоку).

2. $[[S=G] \text{ and } [S=F/G [M (PR)=F/G [[S=F/G] - [S=F/G]]]]]$.

Наприклад: *Because all this spending is popular with both Republicans and Democrats alike, and because nobody wants to pay higher taxes, politicians are often eager to feed the impression that solving the problem is just a matter of eliminating waste and abuse –that tackling the deficit issue won't require tough choices* [Obama 3].

Зміст двох перших предикацій, які вводяться у речення смісловим інкорпоруванням, є фоном для інтерпретації змісту головної клаузи, структура якої ускладнена наявністю спільної точки референції з двома означальними клаузами, об'єднаними ланцюжковим приєднанням. Рух фокусу уваги має прогресивний характер, дякуючи фінальній позиції головної клаузи.

3. [S=G [M=F/G [[S=F/G] and [S (PR)=F/G [S=F]]]]].

Наприклад: *Now, before I took office, I made it clear that we would enforce our trade agreements, and that I would only sign deals that keep faith with American workers and promote American jobs* [Obama 2].

Пропозиційний зміст клаузи часу, яка включається в речення смисловим інкорпоруванням, є фоном для інтерпретації змісту головної клаузи складної структури. Головна клауза має два додатки, виражені підрядними предикаціями, об'єднаними ланцюжковим приєднанням. Друга клауза додатку має спільну точку референції з означальною клаузою, яка ускладнює її структуру. Відповідно, спостерігається прогресивний рух фігури.

Висновки. П'ятикомпонентні складнопідрядні речення із вкрапленням сурядності в публічних промовах Б. Обами і Д. Кемерона утворюються за взаємодії структурно-смислового інкорпорування, смислового інкорпорування та ланцюжкового приєднання. Базовим синтаксичним зв'язком є підрядність.

За взаємодії структурно-смислового інкорпорування і ланцюжкового приєднання спостерігається прогресивний рух фокусу уваги, характерний для взаємодіючих структурно-семантичних типів зв'язку. За взаємодії смислового інкорпорування і ланцюжкового приєднання напрям руху фокусу уваги визначається місцем у синтагматичному ланцюжку головної клаузи підрядності.

За взаємодії структурно-смислового інкорпорування, смислового інкорпорування і ланцюжкового приєднання у випадку ініціальної позиції головної клаузи, яка включається в речення структурно-смисловим інкорпоруванням, утворюються конфігурації дворівневої структури, де другий рівень підрядності представлений блоком, всередині якого предикації пов'язані відношеннями часу. Оскільки блок включається в речення ланцюжковим приєднанням, розподіл фону і фігури визначається відношеннями смислового інкорпорування тільки всередині блоку. Структурно-смислове інкорпорування і ланцюжкове приєднання задають прогресивний рух фокусу уваги. Характер розподілу фігури і фону всередині блоку визначається місцем головної клаузи.

При ініціальній позиції підрядної клаузи, яка включається у речення смисловим інкорпоруванням, розподіл фону і фігури залежить від позиції головної клаузи. Структурно-смислове інкорпорування лише ускладнює структуру клауз, а ланцюжкове приєднання збільшує кількість однотипних клауз.

Перспективи дослідження пов'язуємо зі встановленням ролі аргументативного і сугестивного синтаксичного аранжування у різних типах англомовного персуазивного дискурсу (зокрема, рекламного, релігійного, публіцистичного, психотерапевтичного), а також в межах одного й того самого типу дискурсу в різних лінгвокультурах.

Література

- Мартынюк А. П. Когнитивно-дискурсивный инструментальный анализа сложноподчиненного синтаксиса англоязычного политического дискурса [Электронный ресурс] / А. П. Мартынюк, А. Ю. Поникарева // Когниция, Коммуникация, Дискурс : междунар. электронный сб. науч. ст. – 2013. – №7. – С. 68–80. – Режим доступа : <https://sites.google.com/site/cognitiondiscourse/vypusk-no7-2013/martynuk-a-p-ponikareva-a-u>.
- Chafe W. L. Discourse, consciousness and time : the flow and displacement of conscious experience in speaking and writing / W. L. Chafe. – Chicago : Chicago University Press, 1994. – 327 p.
- Croft W. Cognitive Linguistics / W. Croft, D. A. Cruse. – Cambridge : Cambridge University Press, 2004. – 356 p.
- Langacker R. W. Foundations of Cognitive Grammar : Theoretical prerequisites / R. W. Langacker. – Stanford : Stanford University Press, 1987. – Vol. 1. – 395 p.
- Langacker R. W. Grammar and conceptualization. / R. W. Langacker. – Berlin : Mouton de Gruyter, 1999. – 433 p.
- Talmy L. Semantic structures in English and Atsugewi / L. Talmy. – Ph. D. dissertation, Department of Linguistics, Un-ty of California, Berkeley, 1972.
- Talmy L. Rubber sheet cognition in language / L. Talmy // Papers from the 13th Regional Meeting, Chicago Linguistic Society / ed. W. A. Beach. – Chicago : Chicago Linguistic Society, 1977. – P. 612-28.
- Talmy L. The relation of grammar to cognition / L. Talmy // Topics in cognitive linguistics / [ed. B. Rudzka-Ostyn]. – Amsterdam : John Benjamins, 1982. – P. 165-205.
- Talmy L. Toward a cognitive semantics / L. Talmy. – Cambridge (Mass.); L. : A Bradford Book, The MIT Press, 2000. – Vol. 1. Concept Structuring Systems. – 565 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

- Cameron 1* = David Cameron and Obama Press Conference; July 20, 2010. [Electronic resource]. – Access : http://blogs.suntimes.com/sweet/2010/07/obama_cameron_press_conference.html.
- Cameron 2* = David Cameron's Speech on Radicalisation and Islamic Extremism; February 5, 2011. [Electronic resource]. – Access : <http://www.newstatesman.com/blogs/the-staggers/2011/02/terrorism-islam-ideology>.
- Cameron 3* = President Obama & Prime Minister Cameron Joint Press Availability; May 25, 2011. [Electronic resource]. – Access : <http://transcripts.cnn.com/TRANSCRIPTS/110525/se.01.html>.
- Cameron 4* = David Cameron's address to the United Nations General Assembly; September 26, 2012. [Electronic resource]. – Access : www.gov.uk/government/speeches/david-camerons-address-to-the-united-nations-general-assembly.
- Cameron 5* = David Cameron's speech to the Conservative Party Conference 2012; October 10, 2012. [Electronic resource]. – Access : <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/conservative-party-conference-2012-in-birmingham-full-transcript-of-david-camerons-speech-8205536.html>.
- Obama 1* = David Cameron and Obama Press Conference; July 20, 2010. [Electronic resource]. – Access : http://blogs.suntimes.com/sweet/2010/07/obama_cameron_press_conference.html.
- Obama 2* = President Barack Obama's State of the Union address; January 25, 2011. [Electronic resource]. – Access : <http://www.americanrhetoric.com/barackobamaspeeches.htm>.
- Obama 3* = President Barack Obama's Address on the Violence in Libya; February 23, 2011. [Electronic resource]. – Access : <http://www.americanrhetoric.com/barackobamaspeeches.htm>.
- Obama 4* = President Barack Obama's Speech to the American-Israel Public Affairs Committee; March 04, 2012. [Electronic resource]. – Access : <http://www.americanrhetoric.com/barackobamaspeeches.htm>.

(Матеріал надійшов до редакції 13.10.17)

УДК: 811.111'367'38'42:321(73)

РОЗЕНГАРТ Ю. В.

(Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки)

ЛІНГВАЛЬНІ РИСИ НЕПРАВДИВИХ ВИСЛОВЛЕНЬ У ДЕФЕНЗИВНОМУ ДИСКУРСІ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛІТИЧНОГО ІНТЕРВ'Ю З Д. ТРАМПМ)

Статтю присвячено проблемі неправдивості інформації в політичному дискурсі. Дослідження ґрунтується на поняттях самообману й дефензивності мовця, лінгвальних характеристиках дефензивного дискурсу політика. Результати дослідження двох політичних інтерв'ю з Д. Трампом засвідчили, що існують відмінності в мовних маркерах обману інших та самообману.

Ключові слова: політичний дискурс, неправда, самообман, дефензивний мовець.

Розенгарт Ю. В. Лингвальные черты неправдивых высказываний в дефензивном дискурсе (на примере политического интервью с Д. Трампом). В статье освещена проблема неправдивости информации в политическом дискурсе. Исследование основывается на понятиях самообмана и дефензивности говорящего, лингвальных характеристиках дефензивного дискурса политика. Результаты исследования политического интервью с Д. Трампом показали, что существуют различия в языковых маркерах обмана других и самообмана.

Ключевые слова: политический дискурс, неправда, самообман, дефензивный говорящий.

Rosenhart Yu. V. Linguistic Features of Deceptive Utterances in Defensive Discourse (Based on Political Interview with Donald Trump). The article deals with the issue of self-deception in self-defensive political discourse. The study is based on the discourse and psycholinguistic analysis of two excerpts of the interviews with president-elect Donald Trump. The author focuses on the issue that the quality of self-deceptive speech, as D. Shapiro (1996) proposes, is that it comes off as self-directed rather than listener-directed as the politician addresses himself through the listener. In the present study, 2 interviews of with President-elect Donald Trump were analysed. In each interview, the politician had been asked a question about his personal knowing V. Putin. The results of the study of the political interviews with Donald Trump indicated that his speech can be classified as self-deceptive and it has some distinctive features as compared to the speeches where the purpose is to deceive others. There was consistent evidence that defensive speech had more words that are classified as cognitive mechanism words (such as *think, know*), more exclusive words (such as *but, except*). Defensive speech was wordier, used more negation words (*no, never, not*), and repeated the same words. Therefore, our data prove and similar to the research results obtained by other linguists and psycholinguists (Glick & Schober 2011). Closer examination of the interviews provides hints of the speaker's attempts to protect their self-concept by offering reasons, justifications, and mitigations for his answers.

Key words: political discourse, deception, self-deception, defensive speaker.

Постановка наукової проблеми та її значення. Тема неправдивості комунікантів у міжособистісній взаємодії залишається однією з провідних і актуальних у лінгвістичних дослідженнях. Особливої «популярності» нині набувають вивчення способів висловлення неправди в різних видах дискурсу, політичному зокрема [Каліщук 2016; Морозова 2008; Пироженко 2001; Glick 2011; Berry 1997; Newman 2003]. У вітчизняному мовознавстві